

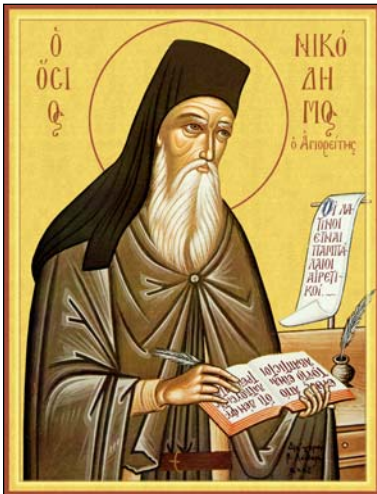

Έπι τῇ Έπετείῳ τῶν 200 ἑτῶν ἀπὸ τῆς μακαρίας Κοιμήσεώς Του

Ὁ Διαχρονικὸς Διδάσκαλος τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεώς μας Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης

† Ἐπισκόπου Γαρδικίου Κλήμεντος

ΠΡΙΝ ἀπὸ 200 ἀκριβῶς χρόνια, τὸ ξημέρωμα τῆς 14ης Ἰουλίου τοῦ 1809, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ στὸ Ἅγιον Ὄρος ἕνας ὄντως Πολυεδρικός Ἀδάμας τῆς Χάριτος, ὁ μέγας καὶ ἀσίγαστος Διδάσκαλος τῆς Ὁρθοδόξιας καὶ τοῦ Γένους μας Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, σὲ ἡλικία μόλις 60 ἑτῶν.

Πρόκειται γιὰ ἕναν χαρισματικὸ Διδάσκαλο, ὁ ὁποῖος εὐεργέτησε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εὐεργετῇ Μοναχοὺς καὶ Λαϊκοὺς, μᾶς καθιστᾷ δὲ προσιτὸ τὸ ἀπόσταγμα τῆς Ἁγιοπατερικῆς σοφίας ἔργῳ καὶ λόγῳ.

Κάθε Διδάσκαλος πρῶτα διδάσκεται. Ἔτσι καὶ ὁ Ἅγιός μας, ὁ γνωστὸς ὡς Νικόλαος Καλλιδούρτζης ποὺ γεννήθηκε στὴν Νάξο τὸ 1749, διδάχθηκε τὰ γράμματα σὲ Σχολὴ στὸ νησί του καὶ ἀργότερα στὴν Εὐαγγελικὴ Σχολὴ τῆς Σμύρνης. Ἡ ἐκπληκτικὴ ὀξύνοια, φιλομάθεια, ἐπιμέλεια καὶ ἡ ἀπέραντη μνήμη του, κατέστησαν σὲ σύντομο χρονικὸ διάστημα κτῆμα του ἀναφαίρετο τὴν κλασικὴ παιδεία τῆς ἐποχῆς του.

Καὶ ἐνῶ σὲ ἡλικία 26 ἑτῶν εἶναι Γραμματεὺς τοῦ Ἐπισκόπου στὸ νησί

του, με διαγραφόμενο ένα λαμπρό ἐκκλησιαστικό μέλλον, τότε ἀκριβῶς εἶναι πὺ ἀρχίζει νὰ διδάσκει τὴν ὄντως κατὰ Χριστὸν Φιλοσοφία. Γνωρίζεται μὲ τοὺς καταφυγόντας στὸ νησί του Ἅγιορεῖτες Πατέρες Γρηγόριο, Νήφωνα καὶ Ἀρσένιο καὶ ἔρχεται μέσω αὐτῶν σὲ ἄμεση ἐπαφή μὲ τὴν ἱερὰ ἐργασία τῆς νήψεως καὶ τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς. Ἡ Θεοδιμητική καρδιά του ἀναφλέγεται ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ καταφεύγει στὴν Ὑδρα, στοὺς ἐξοριστοὺς «Κολλυβάδες» ἐξ Ἁγίου Ὁρους Ἅγιο Μακάριο πρῶην Κορίνθου καὶ Γέροντα Σίλβεστρο, προκειμένου νὰ πῆ Ὑδρω Ζῶν. Ἀπὸ αὐτοὺς μνεῖται στὸ νόημα τῆς γνησίας Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως καὶ τῆς ἀληθινῆς ἡσυχαστικῆς καὶ εὐχαριστιακῆς ζωῆς.

Ὁ μελλοντικός Διδάσκαλος πλέον δὲν συγκρατεῖται. Καταφεύγει τὸ 1775 στὸν ἱερὸν Ἄθωνα, στὸ Περιδῶλι τῆς Παναγίας, γιὰ νὰ συνδυάσῃ -στὸ Κοινόβιο τοῦ Διονυσίου ἀρχικά- τὴν καλλιέργεια διὰ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, μὲ τὴν Ἅγιοπνευματικὴ κοινωνικότητα διὰ τῆς λατρευτικῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως.

Καὶ μόλις μετὰ ὀλίγα ἔτη, ὁ διδασκόμενος εἰσέτι Μοναχὸς πλέον Νικόδημος, ἀρχίζει νὰ διδάσκῃ μέσω τῆς συγγραφῆς. Κατόπιν προτροπῆς τοῦ Ἁγίου Μακαρίου Κορίνθου, ἐπιμελεῖται τὰ περίφημα κλασσικά ἔργα τῆς Ὁρθοδόξου πνευματικότητος: τὴν *Φιλοκαλία*, τὸν *Εὐεργετινὸ* καὶ τὸ *Περὶ Συνεχοῦς Μεταλήψεως τῶν Ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ Μυστηρίων*.

Καὶ ἐνῶ ὁ θεῖος Διδάσκαλος διαπρέπει νεώτατος στὴν συγγραφῆ, ταυτοχρόνως ὑποκαίεται νὰ γίνῃ *Διδάκτορ Θεοῦ*. Καὶ γνωρίζει, ἀπὸ ὅσα ἔχει ἀναγνώσει καὶ ἀπὸ ὅσα ἔχει διδαχθῆ, ὅτι τοῦτο δὲν ἐπιτυγχάνεται εἰμὴ διὰ ἀληθοῦς ὑπακοῆς καὶ νοερᾶς προσευχῆς. Αὐτὰ τὰ ἐγεύθη, ἀλλὰ ἐπιποθεῖ τὴν ἐντέλεια. Γι' αὐτό, ὅταν μαθαίνει ὅτι ὁ ρῶσος Στάρετς Ὁσιος Παῖσιος ὁ Βελιτσκόφσκυ διαλάμπει στὴν Μολδαβία ὡς ἀπλανῆς Γέρων χιλίων Μοναχῶν καὶ Διδάσκαλος τέλειος τῆς Νοερᾶς Προσευχῆς, σπεύδει μὲ ἀσυγκράτητο ζῆλο εἰς συνάντησίν του, γιὰ νὰ καταριθμηθῆ στὴν ἐκλεκτὴ Σynοδία του καὶ νὰ ἀπολαύσῃ τῆς βιωματικῆς φιλοκαλικῆς σοφίας του.

Ὅμως, ἐμποδίζεται στὸ ταξίδι του καὶ ἐπιστρέφει γιὰ ἄσκησι, μελέτη καὶ συγγραφῆ στὸ Ἁγιώνυμον Ὁρος. Μέσω τοῦ τεραστίου συγγραφικοῦ του ἔργου, τὸ ὁποῖο περιλαμβάνει ἑκατοντάδα γνωστῶν τουλάχιστον πονημάτων, ἐρμηνεύει, θεολογεῖ, ἀγιολογεῖ, ὑμνογραφεῖ, κωδικοποιεῖ, στηλιτεῖ τὴν κακοδοξία καὶ μάλιστα τὴν Λατινικὴ, καθοδηγεῖ, νοθετεῖ, διδάσκει...

Γίνεται δὲ πόλος ἔλξεως γιὰ Κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς. Ἀλλὰ, αὐτὸς ὁ μακάριος ἀδημονεῖ, διότι ἐμποδίζεται στὴν συγγραφῆ καὶ τὴν νοερὰ προσευχή. Διδάσκει περὶ αὐτῆς τῆς εὐλογημένης καὶ θεοποιῦ ἐργασίας αὐτὸ πὺ ὁ ἴδιος ἐφαρμόζει:

«Ὅταν λοιπὸν, ἀδελφέ μου Χριστιανέ, τραβίξῃς τὸν νοῦν

σου ἀπὸ ὅλα τοῦ κόσμου τὰ πράγματα: ἡδονάς, λέγω, καὶ δόξας καὶ ἀργύρια, καὶ ἐμβάσης αὐτὸν μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου, καὶ ἐκεῖ εὐρίσκων τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐνδιάθετον καλούμενον λόγον, μὲ αὐτὸν λέγῃς τὴν μονολόγιστον ταύτην Προσευχὴν μετὰ θεομῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος καὶ ἀγάπης: ἤγουν τό, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με, βαστῶν καὶ ὀλίγον τὴν ἀναπνοὴν σου τότε ἀποκτᾶς τὴν φυλακὴν τοῦ νοός. Διότι ἡ θέρμη ἐκείνη, ἣτις γεννᾶται ἀπὸ τὴν συχνὴν μελέτην τοῦ Ἁγίου ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ, αὐτὴ μαστίζει καὶ κατακόπτει τοὺς δαίμονας, ὡς μάχαιρα δίστομος, καὶ δὲν ἀφίνει αὐτοὺς νὰ προσβάλουν εἰς τὸν νοῦν σου τοὺς ἀτόπους αὐτῶν λογισμούς. "Ὅθεν εἶπεν ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, "Ἰησοῦ ὀνόματι μᾶστιζε πολεμίους"» (Ἐορτοδόμιον, σελ. 19, Βενετία 1836, ἀνατύπ. Χ. Σπανός).

Στὸν Ἅγιο Νικόδημο ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν λειτουργεῖ πάντοτε σὲ ἄρμονικὰ ἀδιάσπαστο συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀγάπη γιὰ τὴν ὠφέλεια τῶν ἀδελφῶν Χριστιανῶν, ὅχι μόνον τῶν συγχρόνων του, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιγενομένων διὰ μέσου τῶν πολυτίμων συγγραφῶν του.

Ἡ Ἁγάπη ὁμως δοκιμάζεται. Ὁ Κύριός μας, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἁγίων, ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν διάταξι τῶν *Μακαρισμῶν* Του, δεικνύει καθαρὰ ὅτι ὅταν κατορθώσουμε τὸ τέλειον τῆς Ἀρετῆς (βλ. ἐπτὰ πρώτους, Μαθ. ε' 3-9), τότε ἀκολουθοῦν ὅπωςδῆποτε καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ δριμεῖς διωγμοί, ὄνειδισμοὶ καὶ πειρασμοὶ ὡς δοκιμασίαι (βλ. τελευταίους δύο, Μαθ. ε' 10-11).

Ἐφ' ὅσον ὁ Ἅγιος ἦταν ἓνας γνήσιος Ἰουδαῖος, ὁ ὁποῖος ζοῦσε καὶ ἀνέπνεε Χριστόν, δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ μὴ ποθῆ νὰ ἐνώνεται συνεχῶς μὲ τὸν Κύριο στὴν Θ. Εὐχαριστία, νὰ μὴ προσπαθῆ συνακόλουθα -πάση δυνάμει- νὰ ὑποδεικνύη τὸ πρέπον στὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἐν γένει, καὶ νὰ μὴ μεριμνᾷ νὰ ὑπανάπτη τὴν ἀγάπη τῶν Χριστιανῶν γιὰ τὰ θεῖα Μυστήρια.

Διδάσκει σοφά, ὅτι «καίτοι ἡ ἐξομολόγησις καὶ ἰκανοποίησις (σημ. ἡμ.: κανόνας, προσπάθεια διορθώσεως-ἀποκαταστάσεως) δύνανται νὰ συγχωρήσουν τὰς ἁμαρτίας, ὁμως εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ἡ θ. Μετάληψις εἰς τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· διότι καθὼς μᾶς πληγῆς δυσώδους πρῶτον εὐγάνει τις τοὺς σκώληκας, ἔπειτα κόπτει τὰ σεσηπτότα μέρη καὶ ὕστερον ἐπιθέτει τὴν ἀλοιφήν διὰ νὰ τὴν ἰατρεύσῃ, διότι ἂν τὴν ἀφήσῃ ἔρχεται πάλιν εἰς τὴν πρώτην κατάστασιν, τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν· καὶ ἡ μὲν ἐξομολόγησις ἐξάγει τοὺς σκώληκας, ἡ δὲ ἰκανοποίησις κόπτει τὰ σεσηπτότα, καὶ ὕστερον ἡ θεῖα Μετάληψις γίνεται ὡς ἀλοιφή καὶ τὴν ἰατρεύει. Διότι, ἂν δὲν ληφθῆ ἡ θεῖα Μετάληψις, ἔρχεται πάλιν ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος εἰς τὴν πρώτην κατά-

στασιν, καὶ γίνονται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χειρότερα ἀπὸ τὰ πρῶτα (Ματθ. ιβ´ 45)» (Περὶ τῆς Συνεχοῦς Μεταλήψεως..., σελ. 72, ἔκδ. Σ. Σχοινᾶ, Βόλος 1971).

Ἐπίσης, «ἀπὸ τὴν τράπεζαν τῶν σωματικῶν φαγητῶν, ἂν μᾶς ὑστερήσῃ τις μίαν μόνην ἡμέραν, λυπούμεθα, ἀδημονοῦμεν, καὶ μᾶς φαίνεται μέγα κακόν· ἀπὸ δὲ τὴν πνευματικὴν καὶ οὐρανίαν τράπεζαν τῶν θείων Μυστηρίων ἂν ὑστερηθῶμεν καὶ μία καὶ δύο, καὶ μῆνας ὀλοκλήρους, δὲν τὸ νομίζομεν κακόν· ὦ μεγάλη ἀδιακρισία, ἣν κάμνουσιν οἱ νῦν Χριστιανοὶ μεταξὺ σωματικῶν καὶ πνευματικῶν διότι ἐκεῖνα μὲν μὲ ὄλην τὴν ἀγάπην τὰ ἐναγκαλιζόνται, ταῦτα δὲ οὐδόλως ἐπιθυμοῦσι» (Αὐτόθι, σελ. 76).

Ὅμως, ἡ ἄγνοια, ἡ ἀμάθεια, ἡ κακὴ συνήθεια, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμπάθεια πολλῶν ἀντιτιθεμένων ἔναντι τῶν ἀνωτέρω θεοσόφων ρημάτων τοῦ Ἁγίου, τοῦ προεξένησαν πλῆθος διώξεων, συκοφαντιῶν καὶ διωγμῶν. Ἄλλὰ ὁ ἱερός Νικόδημος συγχωρῶν, ἀνεχόμενος καὶ προσευχόμενος, δὲν ἐκάμφθη, παρὰ μόνον ἀπελογεῖτο δι' ἐξόχου Ὁμολογίας Πίστεως καὶ Ἀληθείας, ὥστε νὰ ἀνακόψῃ τὴν φιλοκατήγορο γνώμη.

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, ἀφοῦ ἐδοκιμάσθη ἐπὶ πλέων καὶ ὑπὸ ψευδαδέλφων, ὡς καὶ ὑπὸ ἀσθενειῶν, ἔχων τὸν Ἥγαπημένον Νυμφίον Χριστὸν στὰ χεῖλη, στὴν πνοή, στὸν νοῦ, στὴν καρδιά καὶ στὴν ὄλη ἀγιασμένη καὶ Χριστοποιημένη ὕπαρξι του. Καὶ συνεχίζει νὰ μᾶς διδάσκη καὶ νὰ μᾶς φρονιματίζῃ, γιὰ νὰ μᾶς καταστήσῃ μετόχους οὐρανοῦ Δόξης καὶ Βασιλείας. Ἄς τὸν μελετοῦμε, ἄς τὸν ἀκούουμε καὶ ἄς τοῦ ὑπακούουμε. Ἄμην!

Φυλὴ Ἀττικῆς

Δευτέρα, 14/27.7.2009

† Μνήμη τοῦ Ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου